

Nagrada hrvatskog glumišta

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2009/11/25 21:26:41

Ovih dana primio sam barem pedeset e-mail poruka a u vezi predsjedničkih izbora. Jedni me pitali za koga æu ja glasati, drugi me moli savjet temeljem kojih kriterija da oni odluèe, treći me pitali što ja mislim o tom i tom kandidatu.... Na sve sam poruke odgovorio, barem se tome nadam, i izbjegao zamku , i tome se barem nadam, da svoj stav nameæem bilo kome. Ili svoje kriterije.

I onda se dese dvije stvari koji su mi pomogle da o ovome napišem post. I objavam da na slièna pitanja više neæu odgovarati.

Prva se desila juèer kada sam na TV vidio da se dodjeljuju godišnje nagrade hrvatskog glumišta, ili kako se veæ zove. I cijelo sam vrijeme oèekivao da æe prvu nagradu za glumu dobiti Ivo Sanader. Taj je èovjek šest godina veoma uspješno glumio da je premijer Hrvatske. Nažalost, nije dobio nagradu struènog žirija.

Drugi događaj koji me na neki naèin oslobodio potrebe da ubuduæe odgovaram na vaše upite tipa „za koga glasati“ je tekst danas objavljen na „Indexu“. Pažljivo ga proèitajte, oslobođeni osobnih sklonosti ili animoziteta prema nekom od kandidata. Ako vam ni ovaj tekst ne pomogne u razumijevanju kampanje i prepoznavanju kandidata, blago preporuèam ne izlazite na predsjednièke izbore.

Tekst za Index napisala: Mirela Španjol Markoviæ, struènjakinja za retoriku iz centra Ciceron
Screenshot: HRT

VEÆ ODAVNO je svakom èovjeku koji prati politièki diskurs u Hrvatskoj jasno da naši politièari rijetko ili nikad nisu osjetili istinsku potrebu poraditi na svojoj retorici, èije bi poznavanje trebalo biti sastavni dio njihovog profesionalnog nastupa. To je naravno krajnost. Pitamo se ponekad kako to da nemaju potrebu prouèiti velike svjetske govore, nauèiti koji retorièki štos, savladati tehniku argumentiranja i verbalnog suèeljavanja... Ne mogu ih zamisliti da pred nastup rade vježbe disanja ili dikcije, koje poznaje svaki niži menadžer u nekoj veæoj tvrtki jer je prošao trening javnog nastupa. Pitate se , kad æemo doživjeti trenutak da u suèeljavanju protivnièkih kandidata èujemo da netko uvaŕava sugovornika, iako se s njime ne slaŕe, da zaplješæe, kao u britanskom parlamentu, suprotstavljenoj strani, samo iz priznanja prema retorièkoj vještini, britkosti, ponekoj lijepo izvedenoj figuri... Pljeskali su laburisti Margaret Thatcher, plješæu socijaldemokrati Angeli Merkel jer, k vragu, ponekad i ona kaŕe ponešto pametno, pa ako i nije iz njihove stranke. To se inaèe zove kultura politièkog komuniciranja.

A kako je kod nas? Ovaj put neæu o politièarima, jer njih ionako svi "peru" u ovoj kampanji, oni su nam svima dobrodošao katalizator za sve frustracije, boksaèka vreæa na kojoj iskaljujemo svoj jad, bijedu i oèaj što živimo u, za sve poštene, èasne i radišne ljude, neizdrživim i poniŕavajuæim uvjetima. Ovaj put ostavimo politièare po strani, ŕelim ukazati na odgovornost i površnost onih koji imaju moæ analizirati ponašanje politièara i stvarati javno mišljenje - medija, PR struènjaka, politièkih i retorièkih analitièara kakva sam i sama... Precijenjena i površno analizirana neverbalna komunikacija koja se do u tanèine secira na površan i nestruèan naèin zamagljuje pravi sadržaj i navodi gledatelje na to da promatraju pogrešne i nebitne stvari. Je li zijevnuo, aha, znaèi dosađuje se; aha, prekrizio je noge, znaèi neugodno mu je; gleda li gore desno ili dolje lijevo, dakle laŕe ili se

prisjeæa; je li nesiguran, ima li tremu? Prekrižene ruke? Zaboga, to znaèi distancu...

Prava vjerodostojnost nije pitanje trenutka

Problem je u tome što prava vjerodostojnost nije pitanje trenutka, nego istinskih uvjerenja i svjetonazora nekog èovjeka koje se ne mogu išèitati iz jedne reakcije, jednog trenutka ili gestikulacije u nekoj emisiji. Prava vjerodostojnost proizlazi iz djela, a ne gestikulacije, iz energetskog potencijala i nije uvijek na razini racionalnog, nego emocionalnog. Ne moramo znati, osjeæamo je li netko vjerodostojan. Usporeðujemo njegove rijeèi s njegovim djelima, pa zakljuèujemo.

Uzet æu kao primjer onaj mali verbalni duel gðe Pusiæ s jednom graðankom, a koji se po mom mišljenju može i treba promatrati i na drugi naèin, a ne samo kroz (pretežno) osudu. Dakle, Pusiæ je na uvredu graðanke odgovorila istim tekstom: "Pa evo i Vama kao flundri onda ovaj letak". Strašno, nedopustivo reæi æe struènjaci, analitièari svih smjerova i provenijencija. Jest, slažem se, nije "by the book". Nije ni "damski". Nije promišljeno, nije pripremljeno. Mogla je uzeti bilo koji priruènik retorike i proèitati kako se treba ponašati u ovim sluèajevima, pa ona je, zaboga, kandidatkinja za predsjednicu dr̄zave.

I ja bih joj to rekla da radim s politièarima. Morate se pokazati u najboljem svjetlu, ne reagira se na uvredu uvredom. Nije to lijepo. Nije "civilizirano".

Nije. Ali je autentièno. Ali je ljudski. Ali je instinktivno i vjerodostojno. Bi li Pusiæ zadobila nove glasaèe da je lijepo izbrusila svoju reakciju kako bi to uèinili drugi, umiveni i za nastup izdresirani kandidati? Isti oni koji inaèe psuju kao koèijaši, isti oni koje njihovi savjetnici non stop moraju zauzdavati i na papiriæe im pisati što da, a što ne u javnom nastupu? Bi li zadivila tu gospoðu koja joj je uputila prostaèku primjedbu? Ne bi.

Ne trebaju nam umiveni kandidati skriveni iza PR struènjaka

Pitam se nadalje moraju li ti ljudi, samo zato što su se drznuli kandidirati za predsjednièku funkciju trpjeti svakakve uvrede, i zašto nijedan medij nije barem stidljivo generalno osudio postupak graðanke? I to bi bilo stvaranje javnog mišljenja i podizanje kulture komuniciranja, umjesto zloradog užívanja u uvredama, psovkama i prostaèenju, i onda okretanja glave prema žrtvi da vidimo kako se "snašla".

Pa ne trebaju nam valjda samo umiveni, neiskreni, do neprepoznatljivosti izglancani kandidati iza kojih se debelim slovima nazire potpis njihovih PR savjetnika? Ili?

Ja ne branim Vesnu Pusiæ. Ja nikada ne bih postupila kao Vesna Pusiæ. Rekla bih "Vi ste me, gospoðu, s nekim zamijenili," ili: " Œao mi je što tako mislite". Ili bih slegnula ramenima i rekla: " Œao mi je što gospoða ima loš dan". I prièi bi bio kraj. Zamjeram, dakle, gði Pusiæ što se nije profesionalno pripremila za ovu situaciju. To je i inaèe njezin glavni "problem" – što na umu to na drumu. Ali njena nepromišljena reakcija izreèena ipak sa smiješkom manje me brine od lažnih, napirlitanih i neiskrenih nastupa nekih kandidata. Osim toga, ukazala bih na još jednu drugu dimenziju incidenta. Vesni Pusiæ može se zamjeriti ovo ili ono, ali ne prostakluk. I utoliko je ova situacija paradoksalnija, jer kad neki drugi, muški kandidati govore o ulasku u Europu spuštenih gaæa ili na koljenima, onda jako malo medija i javnosti prepoznaje to kao prostaèku, primitivnu, nemuštu retoriku kojom nas još više ponižavaju oni koji bi nas trebali prezentirati u toj Europi. Jesmo li mi Hrvati prostaci u duši pa pravi prostakluk ne detektiramo u njegovim umivenim varijantama? Mogu li poslije biti ono što jesu?

Ili kandidati koji se zaklinju u Boga, a onda njegovo ime spominju uzalud u nekom sasvim neprimjerenom kontekstu. Je li to vjerodostojno? Èak je i Katolièka crkva savjetovala kandidatima da se za vrijeme kampanje, koja predstavlja izazov za neprimjerenu retoriku i osobne uvrede suzdrže od tih "izazova". I Crkva dakle daje P R ovske savjete kandidatima ne bi li za vrijeme kampanje bili što privlaèniji, uljuðeniji, umiveniji. A poslije? Mogu li poslije biti ono što stvarno jesu?

Oni koji govore o borbi protiv korupcije, obiteljskim vrijednostima, jesu li vjerodostojniji ako vuku po kampanji svoje silom natjerane žene da ih prate, samo da bi zadovoljili formu, dok bi one evidentno

radije doma pekle kolaèe, pisale knjige, predavale ili živjele nekim svojim životima ali eto, mora se...?

Radoznala sam vidjeti na forumu kojom æe retorikom èitatelji ovog èlanka prokomentirati ovaj tekst o vjerodostojnosti, ohrabreni anonimnošæu. To æe upravo biti dokaz kakva nam je kultura komuniciranja i kako podnosimo drugaèije mišljenje. Uostalom, haj'mo se dogovoriti da se ne možemo dogovoriti.

A vi odluèite sviða li vam se više flundra u ruci ili lažnjak na grani....

**** ovaj tekst objavljujem na svom blogu uz suglasnot autorice.